

DOSSIER BELEIDSNOTA THUISLOZENZORG

VOORGESCHIEDENIS

Op 28.03.2002 heeft het Verenigd College een beleidsnota goedgekeurd inzake de reorganisatie van de thuislozenzorg. Deze nota was mede gebaseerd op de resultaten en beleidsvoorstellen van het GERME-onderzoek ("De problematiek van de thuislozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest", januari 2001). Van de Beleidsnota werd vervolgens akte genomen door het College van de COCOF (23.05.2002) en door het College van de VGC (18.07.2002).

In uitvoering van de beleidsnota werd een ontwerp van "Samenwerkingsprotocol tussen de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies en de Vlaamse Regering inzake thuislozenzorg" opgesteld, dat werd goedgekeurd door de GGC (Verenigd College 17.07.2003) en door de COCOF (College 24.10.2003), maar niet door de Vlaamse Regering, noch door het College van de VGC. In het regeerakkoord van de GGC (Verenigd College 19.07.2004) is de oprichting ingeschreven van een "openbaar middel" met als basistaken: informatie, oriëntatie, regulatie van de beschikbare opvangplaatsen, telefonische wachtdienst, mobile teams en organisatie van de noodopvang.

Het Verenigd College besliste op 8.12.2005, en dit naar aanleiding van de organisatie van de winterhulp, de Leden bevoegd voor Bijstand aan personen te belasten met de oprichting van (1) "een coördinatiestructuur voor de instellingen voor noodopvang van daklozen", en (2) "een gewestelijk coördinatie-orgaan voor de Brusselse daklozensector".

DEEL I. VASTSTELLINGEN

1. DE INSTITUTIONELE STRUCTUUR

1.1. De OCMW

De hulp- en dienstverlening aan dak- en thuislozen is een onderdeel van de algemene maatschappelijke dienstverlening. Zij behoort dus in eerste instantie tot de bevoegdheid van de OCMW's die, als lokale openbare diensten, de maatschappelijke dienstverlening verzekeren in uitvoering van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW. Deze voorziet immers in artikel 57 § 1 dat *"...het OCMW tot taak heeft aan personen en gezinnen de dienstverlening te verzekeren waartoe de gemeenschap gehouden is. Het verzekert niet alleen lenigende of curatieve doch ook preventieve hulp. Deze dienstverlening kan van materiële, sociale, geneeskundige, sociaal-geneeskundige of psychologische aard zijn."* Tegelijk voorziet artikel 28 dat de OCMW-voorzitter aan een dakloze persoon die een beroep doet op de maatschappelijke dienstverlening van het OCMW de *"vereiste dringende hulpverlening moet toekennen"* (zowel materieel als financieel).

1.2. De thuislozenzorg

Naast de OCMW's heeft er zich een gespecialiseerde sector ontwikkeld die specifieke opdrachten vervult in de thuislozenzorg: de onthaalhuizen, het begeleid wonen, de dag- en nachtopvang, straathoekwerk, enz. Deze sector wordt veelal wettelijk geregeld en gesubsidieerd door de Gewesten en Gemeenschappen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt deze sector geregeld en gesubsidieerd door drie overheden: de GGC, de COCOF en de VGC/Vlaamse Gemeenschap. Tussen deze overheden bestaat er geen gestructureerd overleg noch afstemming betreffende de organisatie van de thuislozenzorg, die is gebaseerd op drie wetgevingen :

- Voor de GGC, het Besluit van het Verenigd College van 9.12.2004 betreffende de erkenning en subsidiëeringswijze van de centra en diensten voor volwassenen in moeilijkheden, in uitvoering van de Ordonnantie van 7.11.2002 betreffende de centra en diensten voor Bijstand aan Personen (in werking getreden 1.01.2005).
- Voor de COCOF, het Décret du 27 mai 1999 relatif à l'octroi de l'agrément et de subventions aux maisons d'accueil, modifié par le décret du 6.07.2001, het Arrêté du Collège du 20.07.2000 portant application du décret du 27 mai 1999 relatif à l'octroi de l'agrément et de subventions aux maisons d'accueil, modifié par les arrêtés du 18.10.2001, du 20.12.2001 en du 4.09.2003, en het Arrêté du 27.02.2003 portant règlement de l'octroi de subventions à l'investissement aux maisons d'accueil.
- Voor de Vlaamse Gemeenschap het Decreet van 19.12.1997 betreffende het algemeen welzijnswerk en het Besluit van de Vlaamse Regering van 12.10.2001 ter uitvoering van het decreet van 19 december 1997 betreffende het algemeen welzijnswerk.

De **federatievorming** weerspiegelt deze institutionele structuur. De Vzw BICO overkoepelt de bicommunautaire voorzieningen, de Vzw AMA (Association des maisons d'accueil et des services d'aide aux sans abri) treedt op als koepel voor de Waalse en Brusselse onthaalhuizen. Aan Vlaamse kant bestaat er geen Brusselse federatie, wel ontmoeten de Vlaamse en bicommunautaire voorzieningen elkaar driemaandelijks in het kader van het Regio-overleg thuislozenzorg, een overlegplatform dat wordt gecoördineerd door de Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad (BWR).

1.3. Het Overlegcomité thuislozenzorg

Conform haar coördinatie-opdracht heeft het Verenigd College in 1994 het initiatief genomen tot oprichting van een Overlegcomité inzake het beleid voor de integratie van de daklozen (Besluit van het Verenigd College 15.12.1994 – gewijzigd door het Besluit van 4.10.1996). Het Overlegcomité heeft jarenlang vrij goed gefunctioneerd, maar stoot steeds meer op zijn grenzen die te maken hebben met de opdracht, de samenstelling en de werking:

- De uitvoering van deze opdracht van overleg, coördinatie op het terrein en advies had meerdere concrete verwezenlijkingen tot gevolg. Het overleg tussen de Brusselse overheden daarentegen kwam slechts sporadisch tot stand;

- In de samenstelling hebben de OCMW's, de MIVB en de Stad Brussel inmiddels afgehaakt. Het gevolg is een onevenwichtige samenstelling, waarin het accent ligt op de bicommunautaire voorzieningen en de federaties;
- De afwezigheid van heel wat betrokkenen en van logistieke ondersteuning door de Diensten van het Verenigd College hebben geleid tot een situatie waarin de private sector en de vertegenwoordigers van de Ministers bevoegd voor Bijstand aan personen tegenover elkaar zijn komen te staan. Dit dualisme mondt uit in zich herhalende en dus weinig vruchtbare situaties.

2. HET AANBOD

De thuislozenzorg omvat een **brede waaier van centra en diensten**, bestaande uit het straathoekwerk (VGC en GGC), een nachtsiel (GGC), crisis- en urgentiediensten (GGC), onthaalhuizen (de drie gemeenschapscommissies, maar vooral COCOF), het begeleid wonen (de drie gemeenschapscommissies) en de dagcentra (niet erkend, noch gesubsidieerd).

Tabel 1. Overzicht van het aanbod gespecialiseerde hulp per gemeenschapscommissie

WERKVORMEN	VG/VGC	GGC	COCOF
Crisis en dringende opvang; nachtsiel (3) (181 plaatsen)		Ariane (23 pl, + 10) CASU (110 pl) – mobiele teams Nachtsiel Hoeksteen (48 pl) Winterhulp	
Straathoekwerk (4)	Adzon Jeugd en Stad	Diogenes	Dune
Onthaalhuizen (23) (882 plaatsen)	4 onthaalhuizen (142 plaatsen)	5 onthaalhuizen (126 plaatsen)	14 onthaalhuizen (614) plaatsen
Begeleid wonen (15)	5 diensten	9 diensten	1 dienst (20 plaatsen)
Dagcentra			
TOTAAL : 45 centra en diensten* (excl. dagcentra) en 1.063 intramurale plaatsen (+ 10)			

* de 45 centra en diensten betreft erkenningen, niet organisaties

De **kostprijs** van de thuislozenzorg, de OCMW's niet inbegrepen, werd voor het jaar 2004 geschat op € 17 miljoen, en wordt voor het jaar 2006 begroot op een € 20 miljoen. Daarvan wordt 85 % gefinancierd door de gemeenschapsoverheden, de rest door het Gewest in het kader van de tewerkstellingsmaatregelen (GECO) en door de federale overheid (Sociale Maribel, grootstedenbeleid).

Tabel 2. De kostprijs van de gespecialiseerde thuislozenzorg 2006

OVERHEID	Subsidie		VTE
GGC	4.240.000	Begroting 2006	61
VGC/VG	4.435.530	Kost 2004 x 1.10	70
COCOF	7.934.000	Begroting 2006	144
GECO	2.250.000	90 VTE	GGC 31,0 - COCOF 34,5 - VG/VGC ? - CASU 17
Sociale Maribel	700.000	20 VTE	GGC 9,36 - COCOF ** - VG/VGC **
FEDERAAL	138.116		
TOTAAL	19.697.646		385

De gespecialiseerde thuislozenzorg is **in hoofdzaak private sector** – met uitzondering dus van de individuele financiële dienstverlening en psycho-sociale begeleiding door de OCMW's. In de organisatie van de gespecialiseerde centra en diensten speelt de publieke sector een ondergeschikte rol: enkel de OCMW's van Brussel-Stad en Sint-Gillis (begeleid wonen) en het OCMW van Molenbeek (onthaaltehuis, 55 bedden) hebben in het verleden initiatieven ontwikkeld. In 2000 hebben enkele personen, waaronder enkele voorzitters van OCMW's, de Vzw CASU opgericht, die de activiteiten van de ontbonden Vzw Sociale SAMU Social heeft overgenomen.

De thuislozenzorg wordt gekenmerkt door **kleinschaligheid, beperkte specialisatie en samenwerking op uitvoerend vlak**. De erkende diensten en voorzieningen zijn erg kleinschalig (zo beheren de onthaaltehuizen gemiddeld 38 plaatsen), en vertonen slechts een beperkte specialisatie naar doelgroep, methodiek en organisatiemodel (juridisch statuut). De samenwerking situeert zich op twee niveaus, enerzijds de verstrengeling op bestuursniveau, anderzijds de samenwerking op uitvoerend vlak rond individuele cliënten. De samenwerking is voluntaristisch, niet gestructureerd noch geformaliseerd.

De intramurale voorzieningen zijn **territoriaal geconcentreerd**. Alhoewel deze zich situeren op het grondgebied van 10 van de 19 gemeenten, is 58,6% van het aantal plaatsen gesitueerd op het grondgebied van de stad Brussel, en 15,1% op het grondgebied van de gemeente Elsene. Dit heeft, gezien de wet van 2 april 1965 “betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW”, belangrijke consequenties voor het OCMW van Brussel, zelfs waar de wettelijke tussenkomsten integraal worden terugbetaald door de federale overheid.

DEEL II. ACTIEPLAN VOOR EEN BRUSSELS BELEID INZAKE THUISLOZENZORG

1. DE DOELSTELLINGEN

Dit actieplan heeft tot doel de samenhang en de maximale complementariteit tussen de voorzieningen in de Brusselse thuislozenzorg te verzekeren. Het plan is opgezet in termen van het beheer van "stromen", d.w.z. te vermijden dat mensen in situaties terechtkomen van extreme uitsluiting en dakloos worden, vervolgens zo goed mogelijk de bestaande situaties van uitsluiting aan te pakken, zowel voor wat betreft het humanitaire aspect als dat van de sociale reïntegratie, en tenslotte het bevorderen van de inschakelingsprocessen die de betrokken personen moeten toelaten de thuislozenzorg te verlaten en opnieuw een plaats te vinden in de maatschappij.

Deze beleidsnota is gebaseerd op thuisloosheid als een combinatie van drie factoren: woondeprivatie, ontankering en armoede, m.a.w. van (al dan niet tijdelijke) afwezigheid van (een leefbare) woonst of onderdak, een psychosociale en relationele problematiek die leidt tot ontankering, en een gebrek aan materiële middelen om te voorzien in het levensonderhoud door het gebrek aan werk, het verlies van het recht op sociale zekerheid en zelfs op een menswaardig inkomen.

Het beleid wordt ontwikkeld in termen van het beheer van "stromen": de instroom (preventie), de doorstroming (regulatie van vraag en aanbod) en de uitstroom (vooral de huisvesting).

- De **regulatie van de instroom en de uitstroom** : deze is gericht op het beperken van de instroom (preventie) en op het bevorderen van de uitstroom. Het luik preventie bestaat uit de versterking van de nazorg bij ontslag uit een instelling (bijzondere jeugdzorg, psychiatrie, gevangenis), het vermijden van uithuiszettingen en het versterken van de schuldbemiddeling. Het bevorderen van de uitstroom vereist de versterking van de woonbegeleiding, het begeleid wonen en het ontwikkelen van specifieke huisvesting, ondermeer in samenwerking met de sociale huisvesting en de sociaal verhuurkantoren.
- De **regulatie van het aanbod** : de overheid legt de opdracht van de centra en diensten vast, garandeert rechtszekerheid en biedt financiële zekerheid. Tot de regulatie van het aanbod behoren ondermeer het bepalen van de psycho-sociale omkadering om de begeleiding te verzekeren, de noodzakelijke differentiatie van werkvormen zoals de ontwikkeling van dagcentra/inloopcentra en de specialisatie naar doelgroepen. Het belangrijkste instrument evenwel betreft het aantal plaatsen, waarbij één van de uitgangspunten is dat het aanbod altijd op gespannen voet moet staan met de vraag in plaats van deze vraag slaafs te volgen.
- De **regulatie van de vraag, of de toegang tot de thuislozenzorg** : op basis van een analyse van de resultaten van het registratiesysteem worden toegangscriteria tot de thuislozenzorg bepaald (eventueel toegangspoort met indicatiestelling), evenwel mits het voorzien van passende opvang voor specifieke bevolkingsgroepen buiten de thuislozenzorg. Voorbeelden zijn de kandidaat-vluchtelingen en mensen zonder papieren die tot de verantwoordelijkheid behoren van de federale overheid waarmee

strikte afspraken dienen te worden gemaakt, en de slachtoffers van partnergeweld waarvoor een apart circuit dient te worden ontwikkeld.

2. DE INSTRUMENTEN

2.1. Het steunpunt

De opsplitsing van de bevoegdheden tussen de verschillende gemeenschapscommissies en de begrotingsproblemen van deze commissies heeft het gevoerde beleid inzake thuislozenzorg weinig doorzichtig gemaakt en onvoldoende coherent in zijn verschillende onderdelen. Op het vlak van de armoedebestrijding heeft de GGC aan de verschillende regeringen voorgesteld een permanente interkabinettenwerkgroep op te richten, ondermeer om de armoederapporten op te volgen.

Naast dit instrument van politieke samenhang dient er ook een instrument van operationele samenhang te worden ontwikkeld dat tegelijk zou functioneren als een interface tussen het beleid en de sector van de thuislozenzorg. Dit “steunpunt” moet een antwoord bieden op de vele uitdagingen en zowel de sector als de politieke wereld ondersteunen bij de aangekondigde veranderingen: de nood aan basisinformatie over de thuislozen en over het functioneren van de centra en diensten, de nood aan coördinatie tussen de overheden die bevoegd zijn voor de organisatie van de thuislozenzorg (gemeenschapscommissies, de lokale en de federale besturen), de nood aan overleg en samenwerking tussen de verschillende betrokken beleidssectoren, d.w.z. tussen de thuislozenzorg, de gezondheidszorg (wachtdiensten van de ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorg), de huisvesting (sociale huisvesting en SVK's), arbeid en tewerkstelling.

Er wordt een steunpunt opgericht met als opdracht de ondersteuning van de beroepspraktijk, de bevordering van de samenhang in de maatschappelijke dienstverlening in het gewest en de ondersteuning van de permanente actualisering van het Brussels beleid inzake thuislozenzorg.

De opdrachten van het Steunpunt zijn:

- beleidsadvisering en -evaluatie: de afstemming van het beleid en de ontwikkeling van de centrale (gewestelijke) regie van de thuislozenzorg;
- observatorium: ontwikkeling van een centrale registratie en de verzameling, verwerking en presentatie van gegevens in een Jaarverslag; centraal informatiepunt voor de cliënten, voor de openbare en private diensten en voorzieningen binnen en buiten de thuislozenzorg en voor de overheden;
- de organisatie en logistieke ondersteuning van het overlegcomité thuislozenzorg, dat op een nieuwe leest wordt geschoeid; de organisatie en logistieke ondersteuning van thematische werkgroepen, ondermeer rond huisvesting, geestelijke gezondheidszorg, mensen zonder papieren, opvang van thuislozen in de ziekenhuizen;
- de organisatie van “Espaces de paroles”;
- uitwisseling van praktijkervaring, methodiek- en projectontwikkeling.

2.2. De Openbare Dienst voor Sociale Urgentie

De urgentie is in Brussel bijzonder moeilijk te organiseren in elk van de OCMW's afzonderlijk. Ook vergt de noodopvang van de thuislozen, in het bijzonder tijdens de winter, een gecentraliseerde en gecoördineerde aanpak. Dit zijn de reden waarom een gewestelijke ondersteuning van en een gezamenlijke aanpak van de urgentie door de 19 OCMW's zich opdringt.

Daartoe wordt een Openbare dienst voor sociale urgentie opgericht in de vorm van een Vereniging ex-Hoofdstuk XII van de organieke wet betreffende de OCMW. De twee bestaande para-publieke organisaties (de Vzw CASU en de Vzw Ariane) worden in de Hoofdstuk XII geïntegreerd. De Hoofdstuk XII wordt opgericht door de OCMW's (of minstens door de belanghebbende OCMW's). De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie brengt in de nieuwe organisatie het centrum in waarvan zij zelf de inrichtende macht is, te weten de Vzw Ariane en haar Centrum voor Dringend Onthaal. Van hun kant brengen de OCMW's in de Hoofdstuk XII de Vzw CASU met zijn infrastructuur in.

In het verlengde van de huidige activiteiten van deze twee bestaande organisaties, en om zijn verantwoordelijkheid als openbare dienst op te nemen, zal deze dienst:

- instaan voor de 24-uur beschikbaarheid, het centraal oproepnummer ("groene telefoon") en de mobiele teams;
- permanent beschikken over 145 plaatsen (110 + 35);
- verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de winterhulp;
- drie vormen van interventie en opvang organiseren: crisisopvang met kortdurend verblijf, nachtopvang met begeleiding, en nachtopvang zonder begeleiding om humanitaire redenen tijdens de winterperiode.

De lokale besturen (OCMW's) dienen hierin optimaal betrokken te zijn. Dit vereist dat een maximum aantal OCMW's bij de oprichting betrokken wordt, of tenminste alle OCMW's op wiens grondgebied onthaalhuizen gevestigd zijn. De Dienst sluit conventies af met andere centra en diensten, meer bepaald met het nachtasiel, het straathoekwerk, met de onthaalhuizen, met de politie (Herscham-project), met de wachtdiensten van de ziekenhuizen, de SMES, enz.

2.3. De centrale registratie

Het beginsel van de anonimiteit in bepaalde types van noodopvang had tot doel de toegankelijkheid van de opvang te garanderen. Het heeft er echter mede voor gezorgd dat er geen gestructureerde informatie beschikbaar is m.b.t. het profiel van de thuislozen. Ondermeer daarom dient dit beginsel in vraag gesteld te worden, en is het belangrijk om in het Brussels gewest een registratiesysteem in te voeren. Dit systeem zal ontwikkeld worden met respect voor de persoonlijke levenssfeer (Wet van 8 december 1992 "tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens". Tevens zal er voldoende aandacht gaan naar de (perverse) effecten van de registratie (bv. de weigering van de thuislozen om noch verder een beroep te doen op de dienstverlening) én dient de mogelijkheid behouden te worden van (naamloze) humanitaire hulp. Het beheer ervan wordt toevertrouwd aan het Steunpunt, dit om uit de logica van de diensten te treden en in een regionale dynamiek te stappen.

2.4. Naar een grotere verscheidenheid in woonvormen

Veeleer dan opvang in de urgentiediensten of in onthaalhuizen, is het aangewezen alternatieve woonvormen te bevorderen en aan te moedigen, alsook de werkvormen die meer gericht zijn op verantwoordelijkheid.

- het begeleid wonen: de diensten zullen tijdens de volgende drie jaar versterkt worden, met als doel het verdubbelen van hun capaciteit tijdens deze periode. Tegelijk worden de netwerken ondersteund die alternatieve formules uittesten, zoals het samenwonen en het gegroepeerd wonen;
- sociaal hotel: de GGC ondersteunt de oprichting van een sociaal hotel, een initiatief dat commercieel wordt gerund en naast de sociale sector functioneert. Het sociaal hotel moet het mogelijk maken dat personen die op zoek zijn naar een reguliere woongelegenheden en geen beroep wensen te doen op de sociale sector een voorlopige woongelegenheden kunnen vinden zonder het slachtoffer te worden van huisjesmelkers. Het initiatief is privaat en zelfbedruipend.

2.5. De erkenning en subsidiëring van de dagcentra

Uit het onderzoek van Rea bleek dat er in 2000 in het Brussels Gewest 6 dagcentra actief waren, dit zijn initiatieven die méér bieden dan een sociaal restaurant (ontbijt, middag- en of avondmaal), nl. wasserij, bagagedepot, douches en/of medische verzorging (Clos Ste Thérèse, Nativitas, La rencontre, Zusters van Moeder Theresa, Artikel 23 en La Fontaine) . Sindsdien is het aantal verder uitgebreid (Jamais sans toit). Aanvragen tot subsidie zijn ingediend door ondermeer La Fontaine en Jamais sans toit. Deze dagcentra vervullen een belangrijke functie, voor de materiële ondersteuning van de daklozen die op straat wonen (de zgn. buitenslapers), als dagbesteding én als contactpunt tussen de thuislozen en de gespecialiseerde hulpverlening.

Voorgesteld wordt om voor deze dagcentra een erkennings- en financieringssysteem te ontwikkelen.

2.6. De andere elementen

De nazorg bij ontslag uit instellingen in de bijzondere jeugdbijstand of de psychiatrie behoort tot de bevoegdheid van de Vlaamse en Franse Gemeenschap resp. de federale overheid. Inzake de hulpverlening aan jongeren zal overleg worden gepleegd met de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, dit in het kader van de Ordonnantie van 29 april 2004 inzake hulpverlening aan jongeren en van het Ontwerp van ordonnantie tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de hulpverlening aan jongeren (definitieve lezing door het Verenigd College, 8.06.2006). Inzake de psychiatrie zal het probleem worden aangekaart op het "Overlegplatform voor Geestelijke gezondheid voor Brussel-Hoofdstad". Tegelijk wordt een financiële ondersteuning voorzien voor de versterking van het project SMES (Santé mentale Exclusion sociale), een project dat op dit moment enkel wordt gesubsidieerd door de COCOF.

De **nazorg bij ontslag uit de gevangenissen** zal deel uitmaken van het "Strategisch Plan justitieel welzijnswerk" dat zal worden voorbereid door het Overlegcomité justitieel welzijnswerk (opgericht bij Ministerieel Besluit van 27.03.2006), dit in het verlengde van het inventariserend onderzoeksproject dat het Verenigd College op 22.12.2005 uitbesteedde aan VUB /ULB. Van het Overlegcomité maken deel uit vertegenwoordigers van alle in het Brussels Gewest bevoegde ministers, administraties en erkende diensten.

Voor wat betreft de **schuldbemiddeling** erkent de GGC als ondersteuningscentrum de Vzw GREPA (Denk- en uitwisselingsgroep van practici inzake rechtshulp) en stelt daarvoor € 170.000 ter beschikking. In 2005 werden twee projecten gefinancierd, nl. een programma voor de preventie van overkreditering en de ontwikkeling van een computer-programma om alle gegevens van de Brusselse schuldbemiddelingsdiensten te verzamelen en te analyseren.

Tenslotte wordt de **opvang van mensen zonder papieren en kandidaat-politiek vluchtelingen** uitdrukkelijk beschouwd als een federale bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Kortdurende opvang van illegalen blijft mogelijk, maar deze dienen vervolgens georiënteerd te worden naar de federale onthaal- en opvangcentra. Daarover zal een afsprakenregeling worden voorgesteld aan de federale overheid.

BESLISSING VERENIGD COLLEGE 31.05.2007

Het Verenigd College neemt akte van het "Actieplan voor een Brussels beleid inzake thuislozenzorg" van de collegeleden bevoegd voor bijstand aan Personen.

OPENBARE DIENST VOOR SOCIALE URGENTIE

In het regeerakkoord van de GGC (Verenigd College 19.07.2004) is de oprichting ingeschreven van een "openbaar middel" met als basistaken: informatie, oriëntatie, regulatie van de beschikbare opvangplaatsen, telefonische wachtdienst, mobile teams en organisatie van de noodopvang.

Algemeen

De hulp- en dienstverlening aan dak- en thuislozen is een onderdeel van de algemene maatschappelijke dienstverlening. Zij behoort dus in eerste instantie tot de bevoegdheid van de OCMW's die, als lokale openbare diensten, de maatschappelijke dienstverlening verzekeren in uitvoering van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW. Tegelijk voorziet artikel 28 dat de OCMW-voorzitter aan een dakloze persoon die een beroep doet op de maatschappelijke dienstverlening van het OCMW de "vereiste dringende hulpverlening moet toekennen" (zowel materieel als financieel).

De "dringende hulpverlening" is bijzonder moeilijk te organiseren in elk van de OCMW's afzonderlijk. Ook vergt de noodopvang van de thuislozen, in het bijzonder tijdens de winter, een gecentraliseerde en gecoördineerde aanpak. Dit is de reden waarom een gewestelijke ondersteuning van en een gezamenlijke aanpak van de dringende hulpverlening door de 19 OCMW's zich opdringt.

De Openbare Dienst voor Sociale Urgentie

Conform het regeerakkoord wordt voorgesteld dat door de OCMW's een Openbare dienst voor sociale urgentie wordt opgericht in de vorm van een Vereniging gebaseerd op Hoofdstuk XII van de organieke wet betreffende de OCMW. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie brengt vervolgens in de nieuwe organisatie het centrum in waarvan zij zelf de inrichtende macht is, te weten de Vzw Ariane en haar Centrum voor Dringend Onthaal. Van hun kant brengen de OCMW's in de Hoofdstuk XII de Vzw CASU met zijn infrastructuur in.

In het verlengde van de huidige activiteiten van deze twee bestaande organisaties, en om zijn verantwoordelijkheid als openbare dienst op te nemen, zal deze dienst:

- instaan voor de 24-uur beschikbaarheid, het centraal oproepnummer ("groene telefoon") en de mobiele teams;
- permanent beschikken over 143 plaatsen (110 + 33);
- verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de winterhulp;
- drie vormen van interventie en opvang organiseren: crisisopvang met kortdurend verblijf, nachtopvang met begeleiding, en nachtopvang zonder begeleiding om humanitaire redenen tijdens de winterperiode.

Een maximum aantal OCMW's dient bij de oprichting te worden betrokken, of tenminste alle OCMW's op wiens grondgebied onthaaltehuizen gevestigd zijn. De Dienst sluit conventies af met andere centra en diensten, meer bepaald met het nachtasiel, het

straathoekwerk, met de onthaalhuizen, met de politie (Herscham-project), met de wachtdiensten van de ziekenhuizen, de SMES, enz.

Het nachtasiel Vzw Hoeksteen is een minimumvoorziening die zo dicht mogelijk aansluit bij de leefomstandigheden van de thuislozen die elke dienstverlening weigeren, zonder bijzondere eisen te stellen. Deze groep van gemarginaliseerden zal wellicht geen beroep doen op de Openbare Dienst voor Sociale Urgentie. Het is dan ook aangewezen de methodiek van een nachtasiel te behouden zoals omschreven in de kaderordonnantie, nl. "een onvoorwaardelijke, kosteloze en anonieme nachtopvang met een psychosociale basisbegeleiding op aanvraag van de gebruikers". Het aantal plaatsen blijft beperkt tot de bestaande 48 plaatsen, terwijl de werking van het nachtasiel en van de Openbare Dienst op elkaar dient te worden afgestemd.

Aan het Steunpunt zal worden gevraagd een onderzoek te doen naar de zinvolheid van het behoud van een nachtasiel naast of als onderdeel van de Openbare Dienst voor sociale urgentie. Op basis van dit onderzoek zal het Verenigd College terzake een definitieve beslissing nemen. Ondertussen zullen de Openbare Dienst voor sociale urgentie en het nachtasiel Hoeksteen hun onderlinge afstemming regelen via een overeenkomst. Deze overeenkomst, die ondermeer de modaliteiten regelt van de samenwerking en van de uitwisseling van informatie, dient goedgekeurd te worden door de ministers bevoegd voor bijstand aan personen.

De oprichting

De Vereniging Hoofdstuk XII komt tot stand in verschillende stappen:

- (1) de OCMW's nemen het initiatief tot oprichting van de Hoofdstuk XII;
- (2) de Vzw's Ariane en CASU treden toe, met overdracht van personeel en infrastructuur. Aangezien beide Vzw's een voorlopige werkingsvergunning hebben, wordt ook deze overgedragen;
- (3) de Vereniging Hoofdstuk XII dient bij de GGC haar aanvraag in tot erkenning en subsidiëring als "Centrum dat dag en nacht instaat voor de dringende maatschappelijke hulpverlening aan elke persoon die zich in een psycho-sociale crisissituatie bevindt, door een doorverwijzing in samenwerking met de andere hulpverleningsdiensten en onthaalstructuren, of door te zorgen voor een onmiddellijke, onvoorwaardelijke huisvesting op korte termijn" (artikel 3, 3° a) van de kaderordonnantie);
- (4) de Vzw Ariane wordt vrijwillig ontbonden, alsook de Vzw CASU.

Zolang de Vereniging Hoofdstuk XII niet is opgericht, worden de drie Vzw's verder gefinancierd. Hun erkenning wordt evenwel beperkt tot één jaar, jaarlijks te verlengen. De definitieve erkenning wordt immers gereserveerd voor de Vereniging Hoofdstuk XII.

BESLISSING VERENIGD COLLEGE 31.05.2007

Het Verenigd College hecht zijn goedkeuring aan:

- (1) het voorstel tot oprichting van een Vereniging Hoofdstuk XII "Openbare Dienst voor Sociale Urgentie", dit conform het regeerakkoord van de GGC;

- (2) de vrijwillige ontbinding van de Vzw Ariane bij de oprichting van de bovengenoemde Hoofdstuk XII;
- (3) het belasten van het Steunpunt Thuislozenzorg met een onderzoek naar de zinvolheid van het behoud van een nachtasiel naast of als onderdeel van de Openbare Dienst voor sociale urgentie;
- (4) het principe van het voorbehouden van de structurele erkenning als "Centrum dat dag en nacht instaat voor de dringende maatschappelijke hulpverlening aan elke persoon die zich in een psycho-sociale crisissituatie bevindt, door een doorverwijzing in samenwerking met de andere hulpverleningsdiensten en onthaalstructuren, of door te zorgen voor een onmiddellijke, onvoorwaardelijke huisvesting op korte termijn" aan de Hoofdstuk XII "Openbare dienst voor sociale urgentie". In afwachting daarvan wordt de erkenning van de drie betrokken vzw's Ariane, CASU en Hoeksteen, jaarlijks verlengd.

Het belast de Ministers bevoegd voor Bijstand aan Personen ermee het initiatief te nemen tot oprichting van de Openbare Dienst voor Sociale Urgentie door de Brusselse OCMW's.

STEUNPUNT THUISLOZENZORG BRUSSEL

De Ministers van Bijstand aan Personen hebben zich tot doel gesteld een samenhang en een maximale complementariteit te verzekeren tussen de voorzieningen voor thuislozenzorg op het Brussels grondgebied. Nog afgezien van de onenigheden en rivaliteiten tussen de diensten en de soms uiteenlopende opvattingen over sociale actie, moet men erkennen dat de verdeling van de bevoegdheden tussen de verschillende gemeenschapscommissies evenals de financieringsmoeilijkheden van deze gemeenschapscommissies het beleid inzake thuislozenzorg weinig doorzichtig hebben gemaakt en onvoldoende samenhangend.

Daarom is het aangewezen een instrument te ontwikkelen ter bevordering van de samenhang, dat tevens zou functioneren als interface tussen de Brusselse overheden en de thuislozenzorg. Met dit steunpunt zullen heel wat uitdagingen aangepakt moeten worden en zullen zowel de sector en de overheden ondersteund kunnen worden bij de komende veranderingen : de behoefte aan basisinformatie over daklozen en over de werking van de centra en diensten, de behoefte aan coördinatie tussen de overheden die belast zijn met de organisatie van de thuislozenzorg (gemeenschapscommissies, plaatselijke of federale besturen), de behoefte aan overleg en samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen zoals de thuislozenzorg, de gezondheidszorg (wachtdiensten van de ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorg), de huisvesting (sociale huisvesting en SVK), arbeid en tewerkstelling.

Het steunpunt krijgt volgende opdrachten :

- advies aan de Brusselse politieke actoren, maar ook op plaatselijk, regionaal en federaal vlak;
- het verzekeren van de samenhang van het optreden van de Brusselse instellingen die actief zijn op het terrein van de thuislozenzorg;
- het collectieve denkwerk te vergemakkelijken en als steunpunt te dienen voor transversale acties;
- observatorium : ontwikkeling van een centrale registratie; verzameling, behandeling en presentatie van de gegevens in een jaarverslag; centrale vraagbaak voor de klanten, voor de overheidsdiensten en de private diensten en de voorzieningen die al dan niet op het gebied van de thuislozenzorg werkzaam zijn, alsook voor de overheid;
- organisatie en logistieke steun van het overlegcomité voor bijstand aan daklozen die het voorwerp zal uitmaken van een herstructurering; organisatie en logistieke steun voor thematische werkgroepen over huisvesting, geestelijke gezondheidszorg, illegalen en opvang in de ziekenhuissfeer van de daklozen;
- steun aan de organisatie 'Espace de parole';
- uitwisseling van kennis, van methode-ontwikkeling en van projecten;

- de uitvoering van elke opdracht toevertrouwd door het Verenigd College..

De organisatie wordt gestructureerd als vereniging zonder winstbejag. De Algemene Vergadering zal bestaan uit 8 Ministers en Staatssecretarissen en 8 vertegenwoordigers van de professionele sector waaronder de 3 federaties (AMA, BICO en Regio-overleg thuislozenzorg). Het voorzitterschap wordt waargenomen door de Leden van het Verenigd College bevoegd voor Bijstand aan personen.

De Raad van Bestuur zal bestaan uit afgevaardigden van de bevoegde leden van de drie gemeenschapscommissies en de drie federaties. Het voorzitterschap wordt waargenomen door de Leden van het Verenigd College bevoegd voor Bijstand aan personen.

De financiering wordt als volgt verzekerd : een bedrag van 200.000 euro is reeds ingeschreven op de begroting van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op basisallocatie 03.45.33.01. 'Toelagen aan het referentiecentrum' waar 150.000 euro voorzien is voor het Steunpunt en 50.000 euro voor het project 'Espace de parole' dat na verloop van tijd door het Steunpunt zal worden overgenomen.

De Ministers belast met Bijstand aan personen zullen het Steunpunt de opdracht geven een gecentraliseerd registratiesysteem van de gegevens uit te werken. Dit zal gebeuren in overleg met alle partners en voor alle erkende en/of betoelaagde subsectoren. Deze registratie zal betrekking hebben op de identificatie van de profielen van de gebruikers, van hun gebruik van de centra en diensten en op de activiteiten van deze centra en diensten.

De bedoeling is op middellange termijn over een doeltreffend instrument te beschikken voor de identificatie van de uitsluitingsproblemen en van de bijsturingsproblemen van het Brussels beleid. Het beheer van de centrale registratie wordt toevertrouwd aan het Steunpunt om zodoende de logica van de diensten te kunnen overstijgen en een stap te zetten in de richting van een regionale dynamiek.

De betoelaging aan het Steunpunt heeft betrekking op een bedrag van 150.000 euro ingeschreven op basisallocatie 03.45.33.01. "Toelagen aan het referentiecentrum" van de begroting 2007.

BESLISSING VAN HET VERENIGD COLLEGE 31.05.2007

Het Verenigd College hecht zijn goedkeuring aan :

- de ontwerpstatuten van de Vzw Steunpunt thuislozenzorg Brussel;
- het besluit van het Verenigd College tot bepaling van de betoelaging van de Vzw Steunpunt thuislozenzorg Brussel.